

Katekista

Mga Tulang-Pananaliksik Hango sa
National Catechetical Study (NCS) 2016-2018

ni **CLARENCE M. BATAN**

Orihinal na isinulat sa **Filipino** at isinalin sa sampung wika.

Mga Tagasalin

Bikol
Erlinda Balaoro
Ma. Danielle Villena

Bisaya
Fr. Nelson S. Plohimon, OAR
Ma. Cecilia L. Balajadia
Msgr. Maximo Sarno

Hiligaynon
Ray Anthony Bofill
Fr. Nelson S. Plohimon, OAR
Cynthia P. Tendencia

Ibanag
Fr. Carlos C. Villanueva
Ilocano
Fr. Carlos C. Villanueva
Florence C. Navidad
Rolando O. Dela Cruz

Kapampangan
Charles Henry C. Espiritu

Pangasinan
Norma Villapa
Corazon Q. Targa

Waray
Ma. Joselyn Año-Cabato
Gloria Año-Oray

English
Luciana L. Urquiola
Jeanette P. Grajo

Español
Abigail T. Pagalilauan

KWENTO NG DISENYO NG PABALAT AT LAYOUT

Ang pabalat ng libro ay dinisenyo ni **Romel G. Sencio**, isang freelance research assistant, multimedia artist, photographer, at videographer. Siya ay nagtapos ng *Bachelor of Arts in Sociology* sa *Mindanao State University – Iligan Institute of Technology* at sa kasalukuyan ay isang *online-based research assistant* ng *NCS 2021: PARI Project* sa University of Santo Tomas.

Mula sa inspirasyon ng logo ng *NCS 2021: PARI Project*, makikita sa pabalat ang ginuhit na kalapating sumisimbolo sa Banal na Espiritu Santo na lumulukob sa salitang *Katekista* na waring malikot na nagsasayaw sa paikot na *paint brushes* na may mga kulay na berde, kayumanggi, at dilaw. Ang berde ay opisyal na kulay ng *NCS 2021* hango sa logo ng *CBCP-ECCCE*. Ang kayumanggi ay sumisimbolo sa kulay ng balat ng mga Pilipino . Ang dilaw ay sinasagisag ang kulay ng Simbahang Katoliko at ng UST. Sa kabuuan ng layout, makikita ang paglalaro ng mga kulay na ito gamit ang *paint brushes* na kumakatawan sa mapagkumbaba at makahulugang galaw ng buhay ng mga katekistang naging respondents sa pag-aaral na ito.

Katekista

Mga Tulang-Pananaliksik Hango sa
National Catechetical Study (NCS) 2016-2018

ni **CLARENCE M. BATAN**

Orihinal na isinulat sa **Filipino** at isinalin sa sampung wika.

2020

Prepublication Online Draft | April 2020

Dahil sa COVID-19 pandemic, naantala ang paglilimbag ng libro. Bilang pasasalamat, pagkilala at panalangin sa mga katekista at Simbahang Katoliko sa pagdiriwang ng *Pasko ng Pagkabuhay* sa taong 2020, ang malaking bahagi ng libro ay isinapubliko *online* sa labing-isang wika. Ang encrypted PDF files ay *secured*, at maaring i-download sa www.ncs2021pariproject.com ngunit hindi pwedeng i-print, i-edit o baguhin. Ang anumang pagkakamali ay hindi sinasadya at pananagutan ng may-akda at mga tagasalin. Maaaring ipahatid ang anumang komento o suhesyon sa ncs2021pariproject@gmail.com.

Karapatang-ari © 2020

Ng *Catholic Bishops' Conference of the Philippines (CBCP) – Episcopal Commission on Catechesis and Catholic Education (ECCCE); University of Santo Tomas' Research Center for Social Sciences and Education (RCSSSD)* at ni *Clarence M. Batan*.

Reserbado ang lahat ng karapatan, kasama na ang karapatan sa muling paglilimbag at paggamit sa anumang anyo at paraan maliban kung may nakasulat na pahintulot mula sa mga may hawak ng karapatang-ari.

Disenyo ng libro
ni *Romel G. Sencio*

Ang *National Catechetical Study (NCS) 2016-2018* at *NCS 2021: Pastoral Action Research and Intervention (PARI) Project* ay mga komisyong-pananaliksik ng *Catholic Bishops' Conference of the Philippines (CBCP) - Episcopal Commission on Catechesis and Catholic Education (ECCCE)* sa *University of Santo Tomas' (UST) Research Center for Social Sciences and Education (RCSSSD)*. Ang pondo sa pananaliksik ay ipinagkaloob ng *Porticus Asia, Ltd.*, UST at CBCP.

MGA NILALAMAN

Handog III ■

Pasasalamat IV ■

Prologo

Katekista, Katekesis, Katoliko VIII ■

Paanyaya

Kwentong-Katekista X ■

Panimula

*Ang Tulang-Pananaliksik:
Sulyap, Suri't Subok sa Sosyolohiya
ng mga Katekistang Pilipino* XIII ■

Pahinungod

*Ang Hamon at Yaman ng Pagsasalin
sa Proyektong NCS 2016-2018* XIV ■

MGA TULANG-PANANALIKSIK

Filipino F1 ■

Bikol Bk1 ■

Bisaya Bs1 ■

Hiligaynon H1 ■

Ibanag Ib1 ■

Ilocano Ic1 ■

Kapampangan K1 ■

Pangasinan P1 ■

Waray W1 ■

English Eng1 ■

Español Esp1 ■

Epilogo

Ang Yaman at Mga Hamon ng Katekistang-Lingkod XVII ■

Mga Tagasalin XVIII ■

HANDOG

Para sa mga minamahal naming
Mga Katekistang Pilipino

Sa aming pananaliksik, ang mga **KATEKISTA** ang maituturing na natatagong “K” ng ating simbahan.

Hindi “karapatan”, “kapakanan” o “kakayanan” kundi “kayamanan”.

Ang mga **KATEKISTA** ang maituturing na natatagong **KAYAMANAN** ng ating simbahan.

Alagaan po natin sila.

NCS Research Team
UST RCSSD

PASASALAMAT

Ang librong ito ay bunga nang halos apat na taong pagdalaw (2016-2020) sa iba't ibang *Ecclesiastical Territories (ETs)* sa buong Simbahang Katoliko ng ating bansa. Mula Aparri hanggang sa Basilan, samu't saring mga naglilingkod sa ating Simbahan ang aming nakadaupang-palad – nakausap, nakakuwentuhan, at higit sa lahat, nabahaginan ng mga *research finding* ng *National Catechetical Study (NCS) 2016-2018* na ang focus ay tungkol sa mga buhay ng mga Katekistang Pilipino. Isa sa pinakagustong bahagi ng aming presentasyon ay ang mga tulang-pananaliksik.

Kaya't sa ngalan ng *Catholic Bishops' Conference of the Philippines (CBCP) – Episcopal Commission on Catechesis and Catholic Education (ECCCE)* sa pamumuno ni Bp. Roberto C. Mallari, DD, at ng *University of Santo Tomas' (UST) Research Center for Social Sciences and Education (RCSSSED)*, ang NCS Research Team ay lubos na nagpapasalamat sa mga sumusunod:

- Sa pamunuan ng CBCP sa pangunguna ni Abp. Romulo G. Valles, D.D. ng Archdiocese of Davao, at lahat ng kasamang mga obispong tumulong at kumalinga sa aming pananaliksik;
- Sa mga bumubuo ng technical working group at advisory council ng CBCP-ECCCE sa nakaraang apat na taon (2016-2020) lalo na kina Msgr. Gerry Santos, Fr. Ernesto de Leon, Sr. Ma. Jesusa Enginco, O.P, Annalee Tenefrancia, at sa maraming consultant at lider kateketikal na nagbigay ng suporta sa NCS;
- Sa pamunuan ng UST, mula sa aming Rector na taos-pusong tumulong upang maisakatuparan ang NCS, si Fr. Herminio V. Dagohoy, O.P.; ang kasalukuyang Rector Fr. Richard G. Ang, O.P.; ang aming consultant at taga-suporta, Fr. Pablo T. Tiong, Vice Rector for Religious Affairs; ang Dominican community; ang mga taga-pamuno sa pananaliksik na sina Prof. Maribel G. Nonato, PhD, Vice Rector for Research and Innovation, Prof. Belinda de Castro, PhD, RCSSSED Director; kasama rin ang tulong-suporta ng aming mga kapwa-mananaliksik sa RCSSSED at mga administrative staff na sina Ma. Carmelita Santos at Arabella San Agustin-Mejorada; at inspirasyon ng mga kasama namin sa Faculty of Arts and Letters sa pamumuno ni Dean Marilu R. Madrunio, PhD; sa Department of Sociology, at sa buong kolehiyo;

- Sa lahat ng mga naging bahagi ng NCS research team mula sa UST – ang unang grupo ng mga mananaliksik mula 2016-2018 na sina Joan Christi S. Trocio-Bagaipo, Florence Co Navidad, Ma Cecilia L. Balajadia, Louell V. Baldoza, Dennis Ian B. Sy, Joanne C. Santiago, Arthur Ace B. Malatag; at ang lahat ng naging bahagi ng NCS 2021 na sina Ma. Cecilia L. Balajadia, Florence Co Navidad, Heiden Anorico, Ruth DL. Andaya, Ma. Danielle Villena, Jaycar Espinosa, Tisha Isabelle M. de Vergara, at mga nagbigay-tulong na sina Kristine Meneses, Joanne C. Santiago, Debbie Mariz Manalili, Emmanuel I. Bernardino, Ina Francesca G. Deuna at Mary Camille S. Cabatu; gayundin ang aming mga Sociology research assistants na sina Riva Charlene Caragdag, Jovilu Ann Corpuz, Maria Angela De Castro, Mark David Derayunan, Micah S. Estrologo, Ninna Sandra F. Fernandez, Celda Palma, Romer Harvey Salud, at Denise C. Tumaneng;
- Sa mga guro, estudyante, seminarista, pari, madre, at layko mula sa iba’t ibang ET, na nagsilbing mga research assistant, survey enumerator, encoder, transcriber, proof-reader, at iba pang gawaing-pananaliksik;
- Kay Romel G. Sencio, sa pagpapaunlak na magdisenyo ng una niyang libro; ang iyong sining at talento ay tunay na nadama sa bawat pahina ng librong ito;
- Sa mga nagsalin ng mga tulang-pananaliksik sa sampung wika na sina Erlinda Balaora at Ma. Danielle Villena (Bikol); Fr. Nelson S. Plohimon, OAR (Bisaya at Hiligaynon); Ma. Cecilia L. Balajadia at Msgr. Maximo Sarno (Bisaya); Ray Anthony Bofill at Cynthia P. Tendencia (Hiligaynon); Fr. Carlos C. Villanueva (Ibanag at Ilocano); Florence C. Navidad & Rolando O. Dela Cruz (Ilocano); Charles Henry C. Espiritu (Kapampangan); Norma Villapa at Corazon Q. Targa (Pangasinan); Ma. Joselyn Año-Cabato, Gloria Año-Oray (Waray); Luciana L. Urquiola at Jeanette P. Grajo (English); Abigail T. Pagalilauan (Español) at sa mga iba pang tumulong sa proseso ng pagsasalin at unang nakasilip ng *translation drafts* na sina Cecilia Medina at Mc Kenneth M. Baluyot (Filipino); Fr. Jupe Garalde (Bikol); Sr. Lydia Perales, TDM, Fr. Roy F. Mejias, at Phoebe Zoe U. Sanchez (Bisaya); Edith R. Banguilan at Wilma T. Aggabao (Ibanag); Ruth Rivera at Keith Joven (Kapampangan); Fr. Pablo T. Tiong, O.P., Fr. Benedict Villapa, Fr. Reynor Munsayac, O.P., Jefferson S. Aquino, Bro. Wilhelm Boñon at Korina Carla Targa - Boñon, (Pangasinan); Sr. Mariben M. Espinosa, LGC, at Fr. Cyril Caliba (Waray);

- Sa mga naglaan ng pondong-pananaliksik - ang CBCP sa pangunguna ng ECCCE, iba't ibang Ecclesiastical Territories, UST, at international research grant mula sa Porticus Asia, Ltd.;
- At higit sa lahat, sa mga Katekistang nagpaunlak na ang kanilang buhay ay maisiwalat, masuri, maisalaysay at maikwento sa NCS tulad ng metodong tulang-pananaliksik sa librong ito.

Hindi man namin maisa-isang mapangalanan ang mga libu-libong Simbahang-lingkod na naging instrumental upang mabuo ang librong ito, sigurado po kaming sa pamamagitan ng aming dalanging-pasasalamat, ang Poong Maykapal na po ang maghahatid sa inyo ng biyaya at pagpapala. Amen.

Clarence M. Batan

Abril 7, 2020

Prologo

Katekista, Katekesis, Katoliko

ni **Clarence M. Batan**

Project Lead, NCS 2016-2018

Principal Investigator, NCS 2021: PARI Project

Sa gitna ng *COVID-19 pandemic* na sadyang nagpatigil ng ating mga karaniwang-gawain dulot ng malawakang *Enhanced Community Quarantine (ECQ)*, minarapat ng *NCS 2021: PARI Project Research Team* na ilunsad ang prepublication online draft version ng librong ito upang tugunan ang tatlong mahahalagang dahilan.

Ang unang dahilan ay ang libu-libong mga Katekistang napakinggan na ang mga tulang-pananaliksik sa aming mga research presentation sa buong bansa. Madalas, humihingi sila ng kopya nito para ibahagi sa kanilang kapwa-katekista, mga ka-parokya, kasama sa organisasyon, sa pamayanang kanilang kinabibilangan, at sa kanilang mga kapamilya. Pangako namin na ilalathala namin ito at isasapubliko upang masulyapan nila sa mga taludtod ng mga tula - ang buhay at kahulugan ng kanilang pagiging katekista, at kung bakit sa aming pananaliksik, sila ay itinuturing naming mga natatagong kayamanan ng ating simbahan.

Ikalawa ay ang nakaaantig na mga reaksiyon ng mga unang nakabasa, nakasulyap, nakarinig ng mga tulang-pananaliksik. Samantalang ang *qualitative technique* na ito ay ginagamit na sa ilang disiplina ng agham panlipunan, maraming nagulat na pwedeng gamitin ang porma ng “tula” upang katawanin ang datos mula sa pananaliksik. Tradisyunal na *social statistics* at naratibo gamit ang *coded-quotations* ang una naming ginamit sa presentasyon sa mga katekista. Tanggap at may pagsang-ayon naman ang mga katekista sa mga *research finding* pero mas gusto nila ang mga kwentong hango sa mga *interview* at *focus group* sa likod ng mga numero at *bar charts*. Kaya gamit ang mga literatura, kwento, *codes*, *field notes*, at iba pang materyales, sa maraming pagsubok, sinuri ko ang mga datos, pumili ng mga *codes* upang malaman ang tema ng isang *research finding* na kakatawanin sa iilang piling salita na bubuo sa isang “tula”. Ang tulang ito ay hindi kathang-isip o dulot ng isang inspirasyon. Bagkus, ito ay non-fiction, mula sa datos, mga *codes* at tema ng pananaliksik. Ang buod at kaluluwa ng pagsusulat ng tula ay hindi ang magtago ng kahulugan ngunit upang maisiwalat ang akma at totoong realidad ng sinasaliksik. Na sa iilang piling salita, sa pagpinta ng *research finding*, huhugutin ang mga kulay mula sa datos habang pababayaan ng mananaliksik na ang katotohanan ang mangusap, magsabi, at magpaliwanag sa bawat taludtod ng tula. Ito ang mga tulang-pananaliksik na sa mga katekista ay nagbabadya ng waring bagong metodo ng katekesis. Obserbasyon namin,

mukhang matagal nang naghihintay ang mga katekista na magkaroon sila ng mga bagong *catechetical material* at *module* para mas epektibo nilang harapin ang hamon ng katekesis at new evangelization.

Ang ikatlo at panghuling dahilan ay tungkol sa ating mga Katoliko, partikular tayong mga Katolikong Pilipino. Sa aming pag-ikot sa bansa, sa maraming mga simbahan, madalas una kaming naeengganyo sa ganda ng mga istruktura ng mga katedral at mga bahay-dalanginan. Ngunit matapos naming makausap ang mga katekista, doon namin laging nababanaag ang tunay na “Simbahan”. Ang simbhang may malaking letrang ‘S’, dahil ang mga katekista ay tunay na nagpapamalas ng malalim na kahulugan ng pagka-Katoliko – ang tunay na maglingkod sa Panginoon nang walang bayad, maglaan ng panahon at talento kahit limitado, mag-aral at magturo ng tungkol sa pananampalataya, at hikayatin ang marami na maging bahagi ng isang pamayanang Kristiyano na yinayakap ang mga doktrinang pang-Katoliko. Ang mga katekista ay mahalagang bahagi sa pagbubuo ng Simbahang Katoliko. Mahalagang alagaan natin sila at mas mahalagang matanto kung paanong mas marami sa atin ang susunod sa kanilang mga yapak upang maglingkod din bilang katekista. Dahil bilang mga Katoliko, lahat tayo ay tinatawag na maging katekista.

Hindi po perpekto ang *prepublication online draft* na ito. Bukas ito sa mga pagbabago at suhesyon. Inilathala po namin ito sa ganitong *format* bilang pasasalamat, pagkilala at panalangin sa mga katekista at Simbahang Katoliko sa pagdiriwang ng *Pasko ng Pagkabuhay* sa taong 2020. Ang malaking bahagi ng libro ay isinapubliko online sa labing-isang wika. Ang encrypted PDF files ay *secured*, at maaaring i-download sa www.ncs2021pariproject.com ngunit hindi pwedeng i-print, i-edit o baguhin. Ang anumang pagkakamali ay hindi sinasadya at pananagutan ng may-akda at mga nagsalin. Maaaring ipahatid ang anumang komento o suhesyon sa ncs2021pariproject@gmail.com.

Nawa’y ang handog na ito, ang *KATEKISTA: Mga Tulang Pananaliksik hango sa National Catechetical Study (NCS) 2016-2018* ay mabasa ng maraming nais malaman ang dahilan kung bakit hanggang ngayon, buhay na buhay pa rin ang pananampalatayang Katolikong Kristiyano sa bansang Pilipinas.

Paanyaya Kwentong-Katekista

ni Bishop Roberto C. "Bobet" Maillari, DD

Chair, CBCP-ECCCE

Bishop, Diocese of San Jose de Nueva Ecija

Simula pa noong 2016, nang muling inilunsad ang National Catechetical Study ng *Catholic Bishops' Conference of the Philippines (CBCP) - Episcopal Commission on Catechesis and Catholic Education (ECCCE)* na kasalukuyan kong pinamumunuan, naging daan ang pananaliksik na ito upang kilalanin ang mga bayaning Katekista na walang sawang pumupunta sa mga pampublikong paaralan upang magturo ng mahahalagang aral tungkol sa ating Panginoong Hesukristo, sa mga sakramento, at sa marami pang bagay tungkol sa ating buhay-pananampalataya bilang mga Katoliko. Lalo ko pang nakita ang halaga nila kapag naalala ko ang nakakatuwang kwento ng aking mahal na Tatay.

Ang aking Tatay ay ulilang lubos simula pa noong pitong taong gulang siya. Kwento niyang may bahid na lungkot sa akin,

"Anak, hindi madali ang maging ulila, para bang nasa dilim ka palagi dahil walang matandang tumutulong at gumagabay".

Pero waring gumaan ang lahat noong una niyang nakilala ang Panginoon sa pamamagitan ng kanyang Tiyo na isang Katekista. Ito ang masayang alaala ni Tatay sa kanyang unang katekista:

"Ang aking Tiyo ang unang nagturo sa aking magdasal ng *Ama Namin*. Habilin niya sa akin, kapag litong-lito ako at hindi ko alam ang aking gagawin, pumunta lang daw ako sa simbahan, humarap sa altar at magdasal ng *Ama Namin* nang paulit-ulit. At magbuhat noon, kapag ramdam ko ang bigat ng mga problemang aking pinagdaraan, ito ang aking ginagawa – ang paulit-ulit na dasalin ang *Ama Namin*. At walang mintis! Anak, kapag nararanasan ko ang dilim sa akin buhay, lumiliwanag ang anumang suliranin, matapos akong magdasal, at nalalaman ko kung ano ang tama kong gawin."

"At ang isang kalituhan sa aking buhay na labis na nagbigay sa akin ng takot at pangamba ay noong malapit na akong ikasal sa iyong Nanay. Naku, nakaramdam ako nang malaking takot noon dahil sa nangyari sa aking buhay na naulila akong maaga. Naisip kong baka mamatay agad ako at ang aking mapapangasawa. Magiging mahirap ang sitwasyong ito para sa aming magiging mga anak. Ayaw ko silang maging ulila tulad

ko. Dahil dito, nagbalak talaga akong umurong sa aming kasal. Sobrang takot ang aking nadama noon.”

“Pero tulad ng habilin ng aking Tiyong katekista, dumalaw ako sa simbahan at doon, paulit-ulit kong dinasal ang *Ama Namin*. Anak, habang nagdarasal, doon ko nadama ang kapayapaan at nadama ko na gusto ng Diyos na pakasalan ko ang Nanay mo.”

“Yan ang istorya ng simula ng aming pagmamahalan ng iyong Nanay at kayong aming mga anak.”

Sa kwentong ito ni Tatay, nabatid ko ang kahalagahan ng simpleng pagdarasal na natutunan niya mula sa isang katekista. Totoo nga, pabiro ko lang naisip na kung nagpatalo si Tatay sa takot na kanyang naramdaman noon, hindi sila nagkatuluyan ni Nanay. At kung nangyari iyon, wala kami sa mundong magkakapatid. At walang Bobet na magpapari!

Ako din ay may personal na karanasan sa aking naging katekista. Mga Grade 4 ako noon, marahil para mas mapalapit kami sa simbahan, nang narinig kong sinabi sa amin sa klase na,

“Kapag nagpari kayo pupunta sa langit ang inyong mga magulang”.

Parang may kumurot sa aking puso at iyon ang simula ng aking bokasyon, na kung saan, nagising ang pagnanasa kong maging pari. Kaya pagkauwi ko, sinabi ko agad sa aking mga magulang,

“Tay, Nay, gusto ko pong magpari”.

At dahil dito, agad-agad namang binigay sa akin nila Tatay ang pananagutan na mamuno sa pagdarasal ng rosaryo ng aming pamilya.

Kaya pagka-graduate ng Grade 6, na-surpresa ako na nakipag-appointment pala ang aking mga magulang sa dating Rector ng *Mother of Good Counsel Seminary*, ang butihing si Archbishop Emeritus Paciano B. Aniceto, DD, para sa aking intensyon. Nakakatuwang alalahanin na sa aming salu-salong kainan kaharap si Father Rector, tinanong niya ako kung bakit gusto kong maging pari. Agad kong tugon,

“Dahil gusto ko pong pumunta sa langit ang aking mga magulang.”

Nang marinig ang aking kuwento ng isang kaibigang pari na kasama namin sa seminaryo, minsang nagkukuwentuhan kami, agad niyang sinabing,

“Oo nga naman, iyan ang punto talaga ng pagpapari, ang aral ng pagliligtas, unang-una ng ating mga magulang at pamilya.”

Nakagagaan ng loob na isiping noong naging pari na ako, sa lahat ng pagdiriwang ko ng misa, sa maraming pagkakataon, kasama ko ang aking magulang, lalo na si Tatay. Naku gaano mang kalayo ang aking pagmimisahan, si Tatay ang kasama kong naglalakbay. Kasama ko ang aking mga magulang sa aking misyon bilang pari, walang mintis ang kanilang pagdarasal sa aking bokasyong maglingkod sa simbahan. Lalo na noong naging Obispo ako. Sa maraming taon, sila ang kasama kong magmisa, magdasal, at maglingkod sa simbahan hanggang sa mga panahong dinapuan sila ng sakit at panghihina. Hindi nga sila pinaghiwalay agad ng Panginoon, walang naulila sa amin nang maaga taliwas sa takot at karanasan ni Tatay dahil biniyayaan ang aking mga magulang nang mahaba at makabuluhang buhay kapiling kami – ang kanilang unang simbahan.

Sa huling bahagi ng buhay ng aking mga magulang, maraming beses ko silang naipagdasal at napagkalooban ng sakramento ng pagpapahid ng langis sa maysakit. Masakit mang mawala sila sa mundo ngunit hinding-hindi ko makakalimutan ang hindi mabilang na dami ng taong nakiramay noong sila ay namatay. Sa rami ng nagdasal, nagmisa at nakiisa, nasabi ko sa sariling inaalala ang katekistang unang nagmulat sa akin ng aking bokasyon,

“Tama nga ang aking gurong Katekista, pupunta nga sa langit ang mga magulang ko!”.

Ito po ang aking paanyaya sa lahat nang mabibigyan ng pagkakataong basahin at pagnilayan ang librong ito, ang koleksyon ng mga tulang-pananaliksik hango sa mga datos ng buhay ng mga katekista batay sa *NCS 2016-2018* na sinulat ni Dr. Clarence M. Batan na mula sa Filipino ay isinalin sa sampung wika.

Tunay ngang maituturing na kayamanan ng ating Simbahan ang mga katekista, kaya mabuti pong ipagkaloob natin sa kanila ang tamang pagpapahalaga, pagkilala at paggalang. Mabuhay po ang ating mga katekista sa buong Pilipinas!

Nawa’y sa bawat tulang inyong mababasa, isang dasal din ang inyong masambit – para sa ating mga katekista, para sa ating Simbahang Katoliko.

Pagpalain tayong lahat ng Poong Maykapal kasama ng ating Mahal na Inang Maria, Amen.

Panimula

Ang Tulang-Pananaliksik: Sulyap, Suri't Subok sa Sosyolohiya ng mga Katekistang Pilipino

ni **Clarence M. Batan**
Project Lead, NCS 2016-2018
NCS 2021: PARI Project Principal Investigator

***Antabayanan ang laman ng bahaging ito na isasapubliko online kapag ang texto ay handa nang ibahagi.

Pahinungod

Ang Hamon at Yaman ng Pagsasalin sa Proyektong NCS 2016-2018

ni Joan Christi S. Trocio-Bagaipo

Project Co-lead, NCS 2016-2018

Filipino ang pangunahing wikang ginagamit sa gawaing katekesis sa Pilipinas. Ang mga sangguniang ginagamit para sa pagsulat ng mga modyul sa pagtuturo ay mga salin ng orihinal na nakasulat sa English. Ilan sa mga ito ay ang *Katesismo ng Iglesia Katolika* na salin ng orihinal na *Catechism of the Catholic Church* at ang *Katesismo Para sa mga Pilipinong Katoliko* na siya namang salin ng *Catechism for Filipino Catholics*.

Kaugnay ng pagtalakay sa usaping katekesis sa bansa na gamit ang wikang Filipino, dagli nating silipin ang kasaysayan ng pagsasalin sa Pilipinas. Ayon kay Almario (2015) ng *Komisyon ng Wikang Filipino*, “kasintanda ng limbag ng Filipinas ang pagsasalin (p. 67).” Unang nailathala ang akdang isinalin na pinamagatang *Doctrina Christiana* (1593), na naglalaman ng mga dasal at tuntunin ng Simbahang Katolika na kinailangan sa pagpalaganap ng Kristiyanismo sa mga bagong sinakop na kapuluan. Binanggit ni Almario na ito ang “naging sagisag ng misyon at direksyon ng pagsasalin (p. xvii)” sa ilalim ng Rehimeng Espanyol. Dagdag pa niya, “naging masigasig ang mga misyonero sa pagsasalin ng mga akdang Kristiyano tungo sa mga nasakop na wikang katutubo (p. xvii).”

Hindi na bago ang paggamit ng mga sangguniang nakasalin sa wikang Filipino mula sa orihinal na teksto sa larangan ng pananampalatayang Katoliko sa ating bansa. Ito ay alinsunod na rin sa sinasaad sa dokumento ng *Second Vatican Council* na pinamagatang *Sacrosanctum Concilium*. Kinilala ng naturang dokumento ang paggamit ng *Mother Tongue* (MT) o Unang Wika sa Misa, o maging sa pagbibigay ng mga sakramento at maging sa iba pang bahagi ng liturhiya. Sa pagkilala ng MT, hindi maaring makaligtaang banggitin na binigyang diin ng dokumento na ang pagsasalin, na may layong gamitin ang isinalin sa liturhiya mula sa wikang Latin tungo sa MT, ay nangangailangan ng pahintulot ng mga pinuno ng mga teritoryong eklesiastiko (Pope Paul VI, 1963).

Sa loob ng dalawang taon (2016-2018) napatunayan kong tunay na mahalaga ang wikang ginagamit sa katekesis, at higit na mahalaga na naituturo ang pagkakatekesis sa wikang naiintindihan ng mga tinuturuan o ang tinatawag nating *catechized*. Naging mapalad akong mapabilang sa isang grupo ng mga mananaliksik na naatasang gawin ang *National Catechetical Study (NCS) 2016-2018*, isang pag-aaral sa buhay ng mga

katekista sa ating bansa. Isa sa pinakamatingkad na *finding* ay ang gamit ng MT sa pagtuturo ng katekesis. Maraming mga katekistang nakapanayam namin ay nagsabing ang mga modyul na ginagamit sa katekesis ay nakasulat sa wikang Tagalog o kaya ay sa English. Kung kaya't nang itanong kung anong wika ang nais nilang gamitin sa katekesis kung sakaling magbabago ng mga modyul, marami ang nagsabing mas makabubuti kung ito ay nakasulat sa lokal na wikang ginagamit nilana mas higit naiintindihan ng kanilang mga tinuturuan.

Taong 2017 nang sinimulang gawan ng tulang-pananaliksik ni Dr. Clarence Batan, ang *Project Lead* ng *NCS 2016-2018 Research Team*, ang mga datos na nakalap mula sa mga *survey*, *focus group discussion* at *interview*. At bilang pagtugon sa kahilingan ng mga nakararaming lumahok sa pag-aaral na sana ay maisulat sa kanilang wika ang mga maaaring gamiting materyales sa pagtuturo, sinimulan ang proyektong pagsasalin ng mga tula na nakasulat sa Filipino, patungo sa iba't ibang wika. Ang layuning mas mailapit ang kwento sa mga nakaranas nito sa pamamagitan ng pagsulat nito sa kani-kanilang wika ay naayon sa nakuhang *finding*.

Sa librong ito, ang mulaang wika na Filipino ay naisalin sa sampung natunguhang wika; ang Bikol, Bisaya, Ibanag, Ilocano, Hiligaynon, Kapampangan, Pangasinan, Waray, English at Español. Ang mga tagasalin ay aming nilapitan namin, pinaliwanagan ng proyekto, lahat, ginawa ang pagsasalin nang bukal sa kanilang loob bilang mga volunteer. Lahat ng mga tagasalin ay bahagi ng *catechetical ministry* o akademya kaya't batid nila ang gawaing-katekesis.

Para sa librong ito, ang pagsasalin ay isang subok sa gawaing naglalayong mas ilapit ang mga isinulat na tula sa hinuha at kamalayan ng mga totoong nakaranas ng mga kwentong isinatula. Dahil ito ay isang pagtatangka, may mga hamon itong kinaharap.

Tatalakayin ng bahaging ito ng libro ang mga hamong kinaharap sa pagsasalin ng tula. Ako bilang kasama sa buong proseso ng pag-aaral ng *NCS 2016-2018*, mula sa pagbuo ng konsepto nito, sa pagbalangkas ng mga gabay-tanong, hanggang sa aktwal na pangangalap ng datos at pagbabalik ng mga *finding* sa mga katekista.

Habang binabasa ko ang mga tula sa mulaang wika, nagiging buhay ang mga kwento. Nung binabasa ko ang mga salin, lalo't iyong aking naiintindihan, tulad ng Bisaya na aking Unang Wika, at Hiligaynon na isa sa mga pangunahing wikang ginagamit namin sa bayang aking kinalakhan, nakita at naramdaman ko, na naging madali ang gawaing pagsasalin, na hindi alintana ang mga teknikal na aspeto ng disiplina, sapagkat nasa kamalayan ng tagasalin ang dalisay na layuning mas maintindihan ng mga

katekista, ng mga tinuturuan at maging ng mga lider ng gawaing kateketikal dito sa ating simbahan ang totoong nangyayari sa estado at pagsasagawa ng katekesis sa ating bansa. Ngunit, tulad ng anupamang gawain, may mga hamon ding kinaharap ang pagsasalin ng mga tulang pananaliksik. Ibabalangkas ng bahaging ito ng libro ang dalawang pangunahing hamon; una, ang kaibahan ng mulaang wika at ang tunguhang wika at ikalawa, ang mga hamong teknikal tulad ng pagsusukat at pagtutugma at ang pagsasalin ng mga katawagang teknikal sa gawaing kateketikal.

Bibigyang diin naman ng bahaging ito ng libro, na bagaman may mga hamon, tunay na may dalang yaman ang pagsasalin ng mga tulang pananaliksik. Tunay na maipagmamalaki ng proyektong ito ng pagsasalin ang pagkakaroon ng matibay na patunay na magbubunsod sa mga pinuno ng mga gawaing kateketikal ng ating simbahan ang paglapit ng mga modyul at materyales na ginagamit sa katekesis sa panlasa, kamalayan, at mundo ng mga katekista at ng mga tinuturuan nito.

Mahalaga ang wika sa pagpapalalim ng ugnayan kay Hesus na pangunahing layon ng katekesis (CT5). Sa epektibong paggamit nito, mas naisasabuhay sa lipunang ginagalawan ng mga katekista kasama ng mga naturuan nila ang pagpapatuloy ng misyong ipalaganap ang *Mabuting Balita*. Ang pagtingin na ito sa kahalagahan ng Unang wika sa katekesis ay binigyang diin ni Pope Francis sa kanyang Apostolic exhortation na *Evangelii Gaudium* (EG), kung saan nabanggit niya ang halaga ng Unang wika o Mother Tongue sa pagpapalalim ng pananamplata. Anya,

“... This language is a kind of music which inspires encouragement, strength and enthusiasm” (EG 139).

****Antabayanan ang laman ng bahaging ito na isasapubliko online kapag ang texto ay handa nang ibahagi.*

Mga Sanggunian

Almario, V. (Ed.). (2015). *Introduksiyon sa Pagsasalin: Mga Panimulang Babasahin Hinggil sa Teorya at Praktika ng Pagsasalin*. Manila: Komisyon sa Wikang Filipino.

Dryden, J. (2015). Hinggil sa Pagsasalin. In V. Almario (Ed.), *Introduksiyon sa Pagsasalin: Mga Panimulang Babasahin Hinggil sa Teorya at Praktika ng Pagsasalin* (V. Almario, Trans., pp. 1-12). Manila: Komisyon sa Wikang Filipino.

Pope Paul VI. (1963). *Constitution on the Sacred Liturgy Sacrosanctum Concilium*. Retrieved April 4, 2020, from Vatican. Va: https://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_const_19631204_sacrosanctum-concilium_en.html

Sy, J. (2015). Mga Hamon sa Pagsasalin sa Nanyang Piaoliuji ni Bai Ren. In V. Almario (Ed.), *Introduksiyon sa Pagsasalin: Mga Panimulang Babasahin Hinggil sa Teorya at Praktika ng Pagsasalin* (pp. 201 - 209). Manila: Komisyon sa Wikang Filipino.

Hiligaynon

MGA BINALAYBAY NGA NATUKIB

Paskwang Katekista H2 ■

Pangplete H3 ■

Ngaa man Indi Gusto Magsimba sang Mga Bata? H4 ■

Katekistang-Alagad H5 ■

Lider-Kateketikal H6 ■

Krus Nga Dalan sang Katekista nga Alagad

I Panihapon H8 ■

II Getsemani H9 ■

III Sanhedrin H10 ■

IV Lorona nga Tunokon H11 ■

V Krus H12 ■

VI Nadagpa H13 ■

VII Simon Sireneo H14 ■

VIII Pagsugata-ay H15 ■

IX Ginlansang H16 ■

X Dimas H17 ■

XI Tugyan H18 ■

XII Pagkamatay H19 ■

XIII Pagpahigda H20 ■

XIV Pagkabanhaw H21 ■

Ubay sa Pagpanudlo H22 ■

Paskwang Katekista

Ni Clarence M. Batan

Ginlubad sa Hiligaynon nina Cynthia P. Tendencia at Ray Anthony Bofill

Sa Paskwa nga ini
May bag-o ako
Nga sugilanon. ■
Nahanungod sa
Mga baganihan
Sang Simbahan
Naga-alagad,
Nagapanudlo kag
Nagasakripisyo
Agud mapadangat
Ang sugilanon ni Kristo. ■

Wala sing bayad
Nagasakripisyo
Para sa katlu-an nga
Minuto. ■
Gamit ang yuhum
Kag madamo gid
Nga
Kaisug
Agud mapadangat ang
Pagtuluohan Indi para sa
Kaugalingon
Kundi para sa
Simbahan nga
Pinalangga. ■

Sila ang mga
Katekista
Nga una nagtudlo
Sa akon
Sang pagka-bilidhon sang
Paskwa. ■

Sila ang Paskwa
Nga nagpakita
Sang matuod nga kahulugan
Sang pagselebrar. ■
Sila ang mga parol
Nga ang inggat
Amo ang kasanag sang
Kada isa
Nga natudluan
Ginpaathagan
Naathagan. ■

Nga ang Paskwa
Nahanungod kay Kristo. ■

Salamat sa mga
Katekista. ■
Salamat sa
Pagpahanumdum. ■

Mateo 2:9

*“Ang bituon nga nakita nila sa
sidlangan nag-una sa ila asta
mag-abot kag nagdulog ini sa
duog sa diin nahamtang ang bata
nga si Jesu.”*

Pangplete

Ni Clarence M. Batan

Ginlubad sa Hiligaynon ni Ray Anthony Bofill

Ginahinimutaran ko ang gatumpok
Nga mga bata nga naga-kinagamo,
Naga-ginahod didto sa kwarto. ■

Nagpahimunong, nagpangurus
Kag sa dungan, ginpangadi ang Maghimaya ka Maria
Ginauyatan ang rosaryo nga dala. ■

Didto, sa tam-an ka layo nga barangay
Milya ang kalayuon halin sa Simbahan nga
Katedral sang pagtuluohan. ■

Wala ya nagtudlo kundi nagpaambit-
Sang Mga pagtulun-an nahanungod sa Simbahan nga
Pinalangga; nga wala nagahulat sang balos. ■

Kay tungod wala man bayad ang pagpang-alagad
Maluwas lang sang plete
Ang balon amo ang paghigugma sa Diyos. ■

Mateo 19:14

*“Apang si Jesus nagsiling,
“Pabay-i lang ninyo ang
magamay nga mga kabataan sa
pagkari sa ako,, kag indi ninyo
sila pagpunggi, kay para sa mga
subong sini ang Ginharian sang
langit.”*

Ngaa man Indi Gusto Magsimba sang mga Bata?

Ni Clarence M. Batan

Ginlubad sa Hiligaynon ni Ray Anthony Bofill

Isa ka katekista ang nagpaambit
Nahanungod sa bata nga
Ginautidtiran gid niya
Nga tun-an sang mga istorya
Nahanungod sa Diyos,
Nahanungod sa Simbahan. ■

Isa ka ginikanan ang nagpaambit
Nahanungod sa iya nga mga
kabataan
Nga ulugtasang kuno sa balay,
Wala pagtahud sa mga tigulang
Wala sang luyag magsimba. ■

Isa ka bata ang nag-istorya
Nahanungod sa kahimtangan
Sang iya pinalangga nga pamilya
Ang iya mga ginikanan
Sige lang inaaway,
Mga ginikanan nga sa
Balatyagon-bulagay. ■

Sang ginpamangkot sang
Katekista ang bata,
“Ngaa man natamara ka
magsimba?”
Nagsabat siya nga nagatulo
ang luha, Kay wala man “sila”
gasimba, sila nga Indi ginikanan sa
pagtuluohan. ■

Naga-urahab nga naghinibi
Ang katekista
Gina-tinguhaan nga makumbinse
Ang mga kabataan nga
Nagamuhan sa kalibutan
“Daw katekesis para sa ginikanan
Nga para sa mga kabataan
Magapamatuod sa ila –

Parte sa pagtuluohan,
Parte sa Simbahan,
Parte kay Kristo,”
Pahutik nga pangamuyo
Sang katekista nga
Ginahimutaran ang bata nga
Dala sang iya ginikanan
Paguwa sa kapilya nga
Kis-a isa ka semana,
Balay sang katekesis. ■

Lucas 2:41-42

*“Tuigtuig ang Iya mga ginikanan
nagakadto sa Jerusalem sa Piasta
sang Pascua. Kag sang dose na ka
tuig ang Iya edad, nagpamiesta
sila subong sang kinaandan nga
ginahimo nila.”*

Katekistang-Alagad

Ni Clarence M. Batan

Ginlubad sa Hiligaynon ni Ray Anthony Bofill

Ang pagka katekista
Subong sang isa ka amba,
Kapisan ang nota
Ang liriko nga gina-amba,
Ang kada pag-giho
Kag kumpas sang panghuna-huna
Para sa Ginoo
Tungod sa nasumpaan nga
Ambahanon sang kalambing
Sa kada natudluan
Tiyempo nga maluyagan
Tudlo kag ihibalo
Sang lloy nga Simbahan. ■
Ang pagpangalagad sa pagsugod
Kag katapusan, tubtob
Magpabilin nga nabatyagan kag nabatian
Ang ginkanta nga ambahanon—ang
Ang katekista nga alagad-
Paglaum sang Simbahan
Tagapangapin sang
Pagtuluohan kag
Paghigugma, ang
Armas nga gina-amba!

Para sa Dios,
Para sa Simbahan,
Para sa sosyedad nga Pilipinas. ■

Lucas 1:46-48

*“Si Maria nagsiling, “Ang
akon tagipusoon nagadayaw
sa Ginoo, kag nagakalipay ang
akon espiritu sa Dios nga akon
Manlulowas. Kay gintamod nya
ang Iya kubos nga alagad.”*

Lider-Kateketikal

Ni Clarence M. Batan

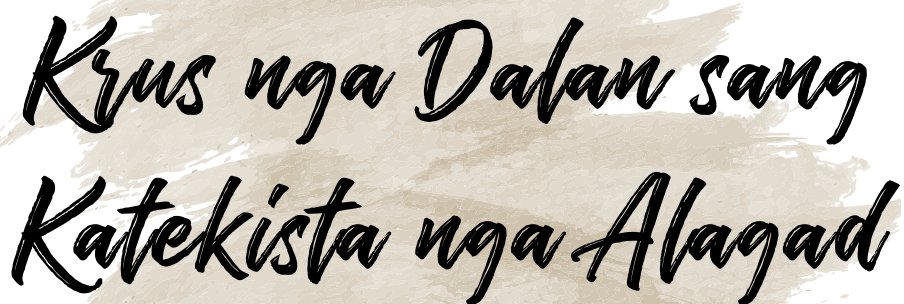
Ginlubad sa Hiligaynon ni Ray Anthony Bofill

Ang mangin lider
Sa ministro nga kateketikal
Kasubong nga daw - giya
Ang mga sakramento:
Gikan sa bunyag
Ang pagbaton
Sang katungdanan
Nga magpamuno,
Ang pagka-eukaristiya
Nga misyon
Sang pagpaambit
Ang pirme nga makapa-umpaw
Sang tanan nga upang. ■
May disposisyon sang
Pagkumpisar,
Pag-ako sang kahuyang,
Tungod ang mga hilikuton
Gali nga kateketikal
Maiwat kag malisud-
Kasubong sang pagpakumpirma
Nga ang bulig-pagtatap
Hakos kag pagtuytoy
Nagikan, sa Espiritu Santo. ■
Ang lider- kateketikal
Propeta nga pari
Sa tanan nga tini-on
Katekesis ang karinyo
Subong sang paghigugmaay,
Pagtingub sang kasingkasing
Tudlo sang Simbahan
Kristo nga hinigugma.
Agud sa ulihi
Kapoy man, o

May pagpangluya
Dala sa gihapon
Sang lider-kateketikal
Ang ginpaka-bulahan nga lana
Nga kon ipahid
Kag inanay nga ibanyos,
Ang maluya nga pagtuo
Magabaskug kag mabuhi,
Tungod ang pagpangalagad
Bilang lider-kateketikal
May katam-is kag tunay. ■

Juan 1:14

*"Kag ang Pulong nangintawo
kag nagpuyo sa tunga naton.
(Kag Nakita namon ang iya
himaya, himaya nga subong
bugtong nga Anak sang Amay,
nga puno sang grasya kag
kamatuoran."*

*Krus nga Dalan sang
Katekista nga Alagad*

I Panihapon

Ni Clarence M. Batan

Ginlubad sa Hiligaynon ni Ray Anthony Bofill at Fr. Nelson S. Plohimon, OAR

Ang tanan nakibot kay
Sa tunga tunga sang panihapon
Nga iya ginpreparar,
Si Nanay naghambal –
Nagayuhom, nagahugyaw
Sa desisyon nga magtudlo
Liwat, pareho sang una. ■
Nga gusto obrahon
Ang pinalangga nga propesyon -
Mabug-at nga responsibilidad
Misyon sa Simbahan,
Ang mangin katekista. ■
Wala man manibag-o
Si Tatay kag mga bata
Kay tungod pirme man siya
Sa Simbahan. ■
Ang hambal ni Tatay,
“Indi lang kami
Pagkalimti, indi
Pagpatumbaya-an”. ■
Hambal ni Nanay,
“Indi man Ga, ah.,
“Kamo man gyapon ang una
Ko nga katungdanan”. ■
Sa manami nga panihapon
Kag pagkatapos magkaon,
Kag pagkatapos magkaon,
Si Nanay pa gihapon
Nagpanghimos, nagpanghugas. ■

Amo ini ang ika-una nga
Krus sa dalan
Sang Katekista nga alagad,
Mapuslanon nga paghalad. ■

1 Corinto 11:23

*“Kag [si Jesus] nagpasalamat sa
Diyos, nagpamihakpihak [sang
tinapay] kag nagsiling, “Ini amo
ang akon lawas nga ginahatag
sa inyo. Himoa ninyo ini sa akon
handumanan.”*

II Getsemani

Ni Clarence M. Batan

Ginlubad sa Hiligaynon ni Ray Anthony Bofill at Fr. Nelson S. Plohimon, OAR

Antes nagsulod

Sa panghangkat sang katekesis,

Si Nanay nagtambong

Sa kada semana nga pagtuon

Nahanungod sa bibliya,

Sa mga katesismo nga dokumento

Sang Katolikong nga Kristiyano

Kag Katolikong nga Pilipino. ■

Indi nangin hapos

Ang pagpamati liwat

Sa pari nga katekista

Kag sa mga direktor sang katekesis

Kay tungod mas mabudlay gali

Ang mag tudlo

Sang ginatudlo sang Simbahan. ■

Nga kaparehas sang pagpangamuyo

Ni Hesus sa Getsemani,

May pag-antus nga kaupod ang pagpreparar

Para ang tunay nga kina-adman

Mapa-ambit man sang tunay. ■

Amo ini ang ikaduha nga

Krus sa dalan

Sang katekista nga alagad,

Mapuslanon nga paghalad. ■

Lucas 22:42

*"Siling niya (Jesus), 'O Amay, kon
buot mo, ilikaw ining kupa sa akon.
Pero indi ang akon kabubot-on,
kundi ang imo kabubot-on ang
tumanon."*

III

Sanhedrin

Ni Clarence M. Batan

Ginlubad sa Hiligaynon ni Ray Anthony Bofill at Fr. Nelson S. Plohimon, OAR

Sang masinadyahon nga ginbaton
Ni Nanay-Teacher,
Ang bag-o nga katekista,
Ang iya katungdanan nga magtudlo
Sa pampubliko nga eskwelahan
Gin-preparahan gid niya ang mato nga adlaw
Pag-kadto sa eskuwelahan
Pag-atubang sa principal
Para batunon ang iya skedyul. ■
Apat lang gid ang pwede pili-an:
Ang pinaka-timprano sa aga,
Ang tunga-tunga sa reses,
Pagkatapos panyaga,
O sa hapon antes magpuli. ■
Kaparehas ni Hesus
Sa atubangan sang Sanhedrin,
Mapa-inubuson
Sa atubangan sang gamhanan
Wala man reklamo
Para mapadayon ang misyon,
Bisan ano nga oras,
Katesismo matuman. ■
Amo ini ang ikatatlo nga
Krus sa dalan
Sang katekista nga alagad,
Mapuslanon nga paghalad. ■

Marcos 15:1

*"Aga pa gid ang pangulo nga mga pari
nagpakigsapol sa mga katigulangan
sang mga Judio, sa mga manunodlo
sang Kasugoan (eskriba), kag sa
tanang nga mga katapo sang Konsilyo
(Sanhedrin), kag gingapos nila si Jesus,
kag gindala sa guwa, kag gintugyan
kay Pilato."*

IV

Lorona nga Tunokon

Ni Clarence M. Batan

Ginlubad sa Hiligaynon ni Ray Anthony Bofill at Fr. Nelson S. Plohimon, OAR

Sang una nga pag-tilaw
May dala nga kalipay
Ang kada adlaw
Sa misyon nga mag katekesis
Sa mga bata nga malangas. ■
Ugaling sa paglipas sang mga inadlaw,
Nakita sang katekista
Ang amat-amat nga pagkadula
Sang interes sa pagpamati
Sang mga bata nga may gina-kulo,
Ang ila mga mata maluya
Kay ang ila gali
Pangabuhi gina-pabudlay pa gid
Sang mga problema sa balay:
Wala gasimba nga mga ginikanan,
Wala trabaho, Nagbulagay, indi kasal. ■
Ang katekista daw
Ginpurongpurongan sang korona
Nga tunokon nga lusot sa taguipusu-on,
Kay tungod daw indi hamtong
Ang paghangop sa sakramento. ■
Katekesis ila kinahanglan.
Amo ini ang ikaapat nga
Krus sa dalan
Sang katekista nga alagad,
Mapuslanon nga paghalad. ■

Mateo 27:29

*"Kag dayon naghimo sila sing korona
nga tunokon kag ginsuksok nila ini
sa iya ulo, kag ginpauyat nila sing
tigbaw ang iya tuo nga kamot; dayon
nagluhodluhod sila sa atubangan nila
nga nagasiling, Mabuhay ang Hari
sang mga Judio."*

V Krus

Ni Clarence M. Batan

Ginlubad sa Hiligaynon ni Ray Anthony Bofill at Fr. Nelson S. Plohimon, OAR

Sa adlaw-adlaw may krus
Nga ginapas-an ang katekista nga
Alagad sang Simbahan. ■
Sa balay pa lang, una nga
Katungdanan gina-tuman
Kag dali-dali dayon nga magla-ong
Agud sa gilayon makadtuan
Ang mga bata nga gahulat
Sa eskwelahan. ■
Maka-abot man gihapon sa padulungan
Bisan ang plete kulang,
May mahimo guid nga paagi.
Bisan ang pambakal sang chalk
Kag papel nga paga gamiton
Katekista ang magpatigayon. ■
Bisan ano pa nga kantidad,
Bisan hambalon pa nga tinonto
Kag wala pulos. ■
May kabudlay man nga upod
May sakripisyo kag pag antus
Pagbaton sang krus
Misyon nga katekesis. ■
Amo ini ang ikalima nga
Krus sa dalan
Sang katekista nga alagad,
Mapuslanon nga paghalad. ■

Mateo 16:24

*“Dayon si Jesus nagsiling sa iya
mga gintuton-an, “Ang bisan sin-o
nga luyag magsunod sa akon, dapat
niya kalimtan ang iya kaugalingon,
magpas-an sang iya krus, kag
magsunod sa akon.”*

VI

Pag kadagpa

Ni Clarence M. Batan

Ginlubad sa Hiligaynon ni Ray Anthony Bofill at Fr. Nelson S. Plohimon, OAR

Bangud sa kapin-ot sang kakapoy

May tini-on guid nga

Ang katekista gakatagpa

Gamasakit, nagapangluya

Ang buot. Gina-batikos. ■

Ginapakalain sang amigo kag amiga,

Ginahambalan nga salimpapaw,

Ginakuno nga wala pulos

Ang pangabuhi indi

Santo sa ginatudlo

Bilang isa ka katekista. ■

Ang kaluya matuod guid,

Indi ini tili-awan,

Kay kamatuoran sang kabuhi

Ang pagpalagyo sang kusog

Asta nga ang tanan-tanan

Sa Diyos nga

Makagagahum matugyan!

Amo ini ang ika-anum nga

Krus sa dalan

Sang katekista nga alagad,

Mapuslanon nga paghalad. ■

Isaias 53:5

“Pero ginpilas sia tungod sang aton mga sala, ginhanot siya tungod sang mga kalautan nga aton ginhimo, ang silot nga iya gin-antos naghilway sa aton, gin-ayo kita tungod sang mga bunal nga iya naagom.”

VII

Simon Sireneo

Ni Clarence M. Batan

Ginlubad sa Hiligaynon ni Ray Anthony Bofill at Fr. Nelson S. Plohimon, OAR

Sa tini-on sang pagkinahanglan
Nga may kaangtanan sa pag katekesis
Madamo sang Simon Sireneo-
Mga but-anan nga tawo
Sa katekista nagatabang. ■
Halin guid sa mga Tatay
Kag sa iban pa nga kaupod
Sa panimalay,
Libre nga guinadul-ong
Si Nanay nga katekista
Sa bisan ano nga pagtililipon,
Kag libre man nga ginasugat
Pagkatapos sang meeting. ■
Lakip man diri ang mga
Kaupod nga katekista
Kumare kag abyan,
Insigida nagapa-utang
Bisan madugay, pa mabayaran.
Ining misteryo nga misyon
Kung ngaman indi guid mabaya-an
Ang pagka-katekista
Sang teacher nga Nanay. ■
Amo ini ang ikapito nga
Krus sa dalan
Sang katekista nga-alagad,
Mapuslanon nga paghalad. ■

Marcos 15:21

*"Ginpilit nila ang isa nag nag-agi
pa banwa nga halin sa uma nga si
Simon nga taga-Cirene, ang amay ni
Alejandro kag ni Rufo, agud mag-upod
sa ila para pas-anon ang krus ni Jesus."*

VIII

Pagsugataay

Ni Clarence M. Batan

Ginlubad sa Hiligaynon ni Ray Anthony Bofill at Fr. Nelson S. Plohimon, OAR

Ang pagka-katekista,
Bisan napun-an sang sakripisyo
May dala man nga kalipay
Tungod sang misyon nga
ginatuman. ■
Madamo dabi sang nakasugata
Nga pirme gapamangkot gani
Ang pat-od nga sabat
Bitbit mo guid dapat. ■
San-o ang bunyag?
San-o ang kasal?
Sin-o magpakumpisar?
Ang komfirmasyon san-o gani?
Sa diin ang prusisyon?
Ngaman wala si Padre?
Sa diin si Padre?
May kasal si Padre?
Pwede makapa-bendisyon
Bisan siesta pa ni Padre?
Mini ang mga impormasyon
Nga daw sa obligasyon mabal-an
Sang katekista nga
Sa Simbahan makita pirme. ■
Amo ini ang ikawalo nga
Krus sa dalan
Sang katekista nga-alagad,
Mapuslanon nga paghalad. ■

Lucas 27:28

*"Ginbalikid sila ni Jesus kag
ginsingganan, "Mga babayi sang
Jerusalem, indi kamo maghibi
tungod sa akon, kundi tungod sa
inyo kaugalingon, kag sa inyo mga
kabataan."*

IX Ginlansang

Ni Clarence M. Batan

Gintubad sa Hiligaynon ni Ray Anthony Bofill at Fr. Nelson S. Plohimon, OAR

Pagkatingala ang dala
Nga ginhatag sang nalansang sa Krus
Nga si Hesus sa kada pagtililipon
Sang mga misyonero nga katekista. ■
Nangin tima-an sang pagdumdum
Sang Amay, sang Anak
Kag Espiritu Santo. ■
Nagapahanumdom sang sakripisyo nga
Nagsagup sa mga sala
Ang mga lubid nga nabalu,
Sa paghigugma nabungkag,
Ginpuno sang pagpalangga
Ginpalupok ang mga ugat
Para ang dugo magbulwak
Nagsumbong nga mahidaiton,
Wala guid sang dumot,
Paghigugma nga bug-os
Sang nalansang nga si Hesus
Sa katekesis amini ang pinaka-unod. ■
Amo ini ang ikasiyam nga
Krus sa dalan
Sa katekista nga-alagad,
Mapuslanon nga paghalad. ■

Mateo 27:31

*“Sa tapos nila sia (Jesus) mayaguta,
ginkuhaan nila sia sing kapa, kag
ginpasuksokan nila sia sang iya
kaugalingon nga bayu. Dayon gindala
nila sia sa gwa agod nga ilansang sa
krus”*

X Dimas

Ni Clarence M. Batan

Ginlubad sa Hiligaynon ni Ray Anthony Bofill at Fr. Nelson S. Plohimon, OAR

Sin-o bala sa aton
Ang indi kawatan?
Sang mga tini-on
Nga dapat
Sa Dios ginhatag. ■
Sin-o bala sa aton
Ang waay nagapangawat
Sang mga yuhom kag kalipay
Sang mga bata nga uhaw
Sa ginatudlo sang Simbahan?
Sin-o bala sa aton
Ang wala makawatan
Sang oportunidad nga
Sa katesismo matudluan
Sa kada pagkadto
Sa kapilya kag katedral,
Sa homiliya ni Padre
Kag ni Señor nga Obispo,
Sa simple lang nga pagabiabi
Sang kaparehas nga katoliko,
Sa prayer meetings
Nga pirme gina atendiran,
Sa kahigayunan nga
Kun tani mabatyagan
Si Kristo nga
Malapit, inang halos kaluyo
Lang, bisan makadali,
Magsugilanon lang guid. ■
“Maswerte gihapon si Dimas,
Kaluyo lang guid niya

Naistorya, si Kristo nga
Naga antus man, nagbungat
Sang tug-an nga
Wala sing katapusan
Bangud sa iya paghinulsol. ■
Ang katekista nga mahinulsulon
Tampad sa misyon. ■
Amo ini ang ikanapulo nga
Krus sa dalan
Sang katekista nga alagad
Mapuslanon nga paghalad. ■

Lucas 23:42

“Kag nagsiling sia, “Jesus, dumdoma
ako kon yara ka na sa imo ginharian.”

XI Gintugyan

Ni Clarence M. Batan

Gintubad sa Hiligaynon ni Ray Anthony Bofill at Fr. Nelson S. Plohimon, OAR

Ang pagka-katekista
Kag ang pagsalig nga ginhatag
Ang pahanumdom
Nga ginpabutyag
Mabug-at nga responsibilidad
Para sa gihapon mangin buhi,
Ang kada ginatudlo
Sang ebanghelyo
Kada istorya sang bibliya
Kada tradisyon nga ginapadayon,
Kada sugilanon
Sang pagka-matinuohon
Kaupod ang pag-ubay
Sang Apostol nga si Juan
Para mapalapit kay Hesus
Nga iya abyan. ■
Kag lalang ang paghigugma,
Sang aton Iloy nga si Maria,
Napun-an siya sang kasulub-on,
Napilasan ang balatyagon
Sa kasakit sang Iya Anak
Nga nasaksihan sing malisod. ■
Kay Maria gintugyan
Ni Hesus ang Simbahan
Sa tini-on nga naga-dulom
Ang tanan nga paglaum
Sa nagapamahug nga pagkadula
Sang kabuhi sa duta. ■
Ang katekista maka-Maria
Pirme kaput ang rosaryo

Sa sosyedad nga magamo
Ang katekesis iya gina-amba. ■

Amo ini ang ika-onse
Krus sa dalan
Sang katekista nga-alagad,
Mapuslanon nga paghalad. ■

Juan 19:26-27

"Sang makita ni Jesus ang iya iloy kag ang iya hinigugma nga gintuton-an nga nagatindog didto, nagsiling sia sa iya iloy, "Babayi, yari ang imo anak." Dayon nagsiling man sia sa gintuton-an, "Yari ang imo iloy." Kag sugod sadto, gindala sang gintuton-an si Maria sa pagpuyo sa iya balay."

XII Pagkamatay

Ni Clarence M. Batan

Ginlubad sa Hiligaynon ni Ray Anthony Bofill at Fr. Nelson S. Plohimon, OAR

Madamo guid nga beses
Ginapamalandungan
Ang pagkamatay ni Hesus
Sang mga katekista nga-alagad. ■
Sa adlaw-adlaw nga krus
Nga ila ginapas-an
Para sa ang misyon
Nga mapa-ambit ang pagpanudlo
Ni Hesus nga buhi. ■
Apang ang pagkamatay
Sang Ginoong Hesukristo,
May pagpanudlo man nga lalang
Nga ang tanan may ara pakadtu-an,
Ang kada-isa may pala-abuton,
Nga bisan ang kabudlay
May katapusan
Kag ang aton pangamuyo
Nga sa katapusan sang tini-on,
Nga sa katapusan sang tini-on,
Mahugot nga pagahakuson
Ang promisa nga masagamsaman
Ang langit nga tug-an,
Kay natuman na guid man
Ang misyon sa katapusan
Nga sa pagpasalamat napun-an!
Amo ini ang ika-dose nga
Krus sa dalan
Sang katekista nga alagad,
Mapuslanon nga paghalad. ■

Juan 19:30

*"Sang madimdiman na ni Jesus
ang maaslom nga bino, nagsiling
sia, "Natapos na!" Nagduko sia kag
napatay."*

XIII

Pagpahigda

Ni Clarence M. Batan

Ginlubad sa Hiligaynon ni Ray Anthony Bofill at Fr. Nelson S. Plohimon, OAR

Ang kabuhi sang katekista
Hambal sang kadam-an,
Sa kalipay napun-an
Ang kalipay nga nagikan
Sa bug-os nga kabubut-on
Sang pag-alagad nga tampad
Ang tingog pagtu-o
Ang tunog kabalaka
Ang tono pagpalangga
Ang kanta paghigugma. ■
Sang ginpahigda si Hesus
Ginhutikan Niya
Ang mga katekistang-alagad
Nga sa Iya pagpahimunong
Sa makadali nga pagpiyong
Sang tatlo ka adlaw nga kadulom-
Mag-amba sang himaya kag
Pagpasalamat, magpamalandung
Kag magpabakud sang buot kag
Magtu-o nga sa bisan ano nga pag-antus kag
Kadulom, may tug-an nga
Kabuhi kag kapawa. ■
Amo ini ang ika-trese nga
Krus sa dalan
Sang katekista nga alagad,
Mapuslanon nga paghalad. ■

Mateo 27:59-60

*“Kag ginkuha ni Jose ang bangkay
kag ginsamburan niya ini sang isa
ka malimpyo nga tela nga lino. Kag
ginbutang niya sa iya kaugalingon nga
lulobngan, nga bag-o lang ginguhab
sa bato. Dayon ginpaligid niya ang
isa ka daku nga bato sa puwertahan
sa pagtakop sang lulobngan kag
naglakat.”*

XIV

Pagkabanhaw

Ni Clarence M. Batan

Ginlubad sa Hiligaynon ni Ray Anthony Bofill at Fr. Nelson S. Plohimon, OAR

Ang ginpili nga misyon amo
Ang pagka-katekista
Pero sa pagkamatu-od -
Ginpili sila sing maamligon
Sang Dios nga Makagagahom,
Agud mangin kadampig
Sa matinguha-on nga pag-atipan
Sang Simbahan nga palangga. ■
Buhi-on ang nagpangluya nga pagtuluohan
Kag sulit-suliton
Indi mag-untat, nagpahanumdom
Sang mga panudlo nga mapuslanon
Nahanungod sa pagpreparar
Sa liwat nga pagkabanhaw!
Ang katekista nga manggad
Sang aton Simbahan. ■
Amo ini ang ika-katorse nga
Krus sa dalan
Sang katekista nga alagad,
Mapuslanon nga paghalad. ■

Mateo 28:6

*“Wala sia diri. Kay tungod nabanhaw
sia suno sa iya ginsiling. Dali kamo
diri, kag tan-awa ninyo ang duog nga
ginpahamyangan sa Ginoo.”*

Ubay sa Pagpanudlo

Konsepto nina Ma. Cecilia L. Balajadia at Clarence M. Batan

Binalaybay Nga Natukib

Giya Sa Bibliya

Pamangkutanon Sa Pagpamalandong

Paskwang Katekista

Mateo 2:9

“Ang bituon nga nakita nila sa sidlangan nag-una sa ila asta mag-abot kag nagdulog ini sa duog sa diin nahamtang ang bata nga si Jesus.”

✎ *Sin-o ang ginakabig mo nga nangin bituon sa imo kabuhi nga nag-giya sa imo padulong kay Jesus?*

Pangplete

Mateo 19:14

“Apang si Jesus nagsiling, “Pabay-i lang ninyo ang magamay nga mga kabataan sa pagkari sa ako,, kag indi ninyo sila pagpunggi, kay para sa mga subong sini ang Ginharian sang langit”

✎ *Naging dalan ka bala para mapalapit ang mga kabataan kay Jesus?*

Ngaa man Indi Gusto Magsimba sang Mga Bata?

Lucas 2:41-42

“Tuigtuig ang lya mga ginikanan nagakadto sa Jerusalem sa Piesta sang Pascua. Kag sang dose na ka tuig ang lya edad, nagpamiesta sila subong sang kinaandan nga ginahimo nila”

✎ *Naka-upod pa bala naton ang aton mga ginikanan sa pagsimba?*
✎ *Bilang ginikanan, ginadala bala naton ang aton mga kabataan sa Simbahan?*

Katekistang-Alagad

Lucas 1:46-48

“Si Maria nagsiling, “Ang akon tagipusoon nagadayaw sa Ginoo, kag nagakalipay ang akon espiritu sa Dios nga akon Manlulawas. Kay gintamod nya ang lya kubos nga alagad.”

✎ *Kaparehas sang Pagdayaw ni Maria, makabig bala naton nga ang aton kabuhi isa ka Pagdayaw sa Diyos?*

Lider-Kateketikal	Juan 1:14 <i>"Kag ang Pulong nangintawo kag nagpuyo sa tunga naton. (Kag Nakita namon ang iya himaya, himaya nga subong bugtong nga Anak sang Amay, nga puno sang grasya kag kamatuoran."</i>	☞ <i>Nabatyagan bala naton ang presensya sang Dios sa ritwal sang sackramento?</i> ☞ <i>Nangin buhi bala kita nga imahen ni Jesus sa aton isigkatawo?</i>
---------------------------------	--	---

Krus Nga Dalan sang Katekista nga Alagad

I Panihapon	1 Corinto 11:23 <i>"Kag [si Jesus] nagpasalamat sa Diyos, nagpamihakpihak [sang tinapay] kag nagsiling, "Ini amo ang akon lawas nga ginahatag sa inyo. Himoa ninyo ini sa akon handumanan."</i>	☞ <i>Handa bala kita nga ihalad ang aton kabuhi para sa ikaayo sang iban?</i>
-------------------------------	--	--

II Getsemani	Lucas 22:42 <i>"Siling niya (Jesus), "O Amay, kon buot mo, ilikaw ining kupa sa akon. Pero indi ang akon kabubot-on, kundi ang imo kabubot-on ang tumanon."</i>	☞ <i>Ano bala kita ka preparado para tumanon ang kabubot-on sang Dios kaparehas ni Jesus?</i> ☞ <i>Bilang katekista, nagapangamuyo bala kita kaparehas ni Jesus?</i>
--------------------------------	--	--

III Sanhedrin	Marcos 15:1 <i>"Aga pa gid ang pangulo nga mga pari nagpakigsapol sa mga katigulangan sang mga Judio, sa mga manunodlo sang Kasugoan (eskriba), kag sa tanan nga mga katapo sang Konsilyo (Sanhedrin), kag gingapos nila si Jesus, kag gindala sa guwa, kag gintugyan kay Pilato."</i>	☞ <i>Pila na bala ka beses nga ginpanindugan naton ang aton pagtuo sa tunga sang kadam-an?</i>
---------------------------------	---	---

**IV
Lorona nga Tunokon**

Mateo 27:29

"Kag dayon naghimo sila sing korona nga tunokon kag ginsuksok nila ini sa iya ulo, kag ginpaayat nila sing tigbaw ang iya tuo nga kamot; dayon nagluhodluhod sila sa atubangan nila nga nagasiling, Mabuhay ang Hari sang mga Judio!"

☞ *Handa bala ako nga atubangan ang tanan nga mga kasakitang nga paga-agan sa pagtuman sang kabubot-on sang Dios?*

**V
Krus**

Mateo 16:24

"Dayon si Jesus nagsiling sa iya mga gintuton-an, "Ang bisan sin-o nga luyag magsunod sa akon, dapat niya kalimtan ang iya kaugalingon, magpas-an sang iya krus, kag magsunod sa akon"

☞ *Sang san-o ka nagdesisyon nga magsunod kay Jesus?*
☞ *Kamusta man bala ang pagpas-an mo sang Iya Krus?*

**VI
Nadagpa**

Isaias 53:5

"Pero ginpilas sia tungod sang aton mga sala, ginhanot siya tungod sang mga kalautan nga aton ginhimo, ang silot nga iya gin-antos naghilway sa aton, gin-ayo kita tungod sang mga bunal nga iya naagom."

☞ *May mga beses bala nga nadagpa ako sa akon pagtuo sa Dios?*

**VII
Simon Sireneo**

Marcos 15:21

"Ginpilit nila ang isa nag nag-agi pa banwa nga halin sa uma nga si Simon nga taga-Cirene, ang amay ni Alejandro kag ni Rufo, agud mag-upod sa ila para pas-anon ang krus ni Jesus."

☞ *May mga tinion bala nga nangin isa ka ka Simon Sireneo?*

**VIII
Pagsugata-ay**

Lucas 27:28

"Ginbalikid sila ni Jesus kag ginsingnganan, "Mga babayi sang Jerusalem, indi kamo maghibi tungod sa akon, kundi tungod sa inyo kaugalingon, kag sa inyo mga kabataan."

☞ *Ano ka bala ka preparado para ipa-intindi ang kamatuoran nahanungod sa imo pagtuo?*

**IX
Ginlansang**

Mateo 27:31

"Sa tapos nila sia (Jesus) mayaguta, ginkuhaan nila sia sing kapa, kag ginpasuksokan nila sia sang iya kaugalingon nga bayu. Dayon gindala nila sia sa gwa agod nga ilansang sa krus."

☞ *Ano bala ako ka preparado magdala sang pagapas-anon sa akon nga panimalay? Sa akon komunidad? Sa Simbahan?*

**X
Dimas**

Lucas 23:42

"Kag nagsiling sia, "Jesus, dumdoma ako kon yara ka na sa imo ginharian."

☞ *May mga tinion bala nga nagpangawat ako sang kahigayunan nga magpa-ambit sang Pulong sang Dios?*

**XI
Tugyan**

Juan 19:26-27

"Sang makita ni Jesus ang iya iloy kag ang iya hinigugma nga gintuton-an nga nagatindog didto, nagsiling sia sa iya iloy, "Babayi, yari ang imo anak." Dayon nagsiling man sia sa gintuton-an, "Yari ang imo iloy." Kag sugod sadto, gindala sang gintuton-an si Maria sa pagpuyo sa iya balay."

☞ *Ginakabig ko bala si Maria bilang akon iloy?*

Binalaybay Nga
Natukib

Giya Sa Bibliya

Pamangkutanon Sa
Pagpamalandong

XII
Pagkamatay

Juan 19:30
“Sang madimdiman na
ni Jesus ang maaslom
nga bino, nagsiling sia,
“Natapos na!” Nagduko
sia kag napatay.”

☞ Nagakadulaan bala
ako sang paglaum
sa tinion sang
pagtilaw?

XIII
Pagpahigda

Mateo 27:59-60
“Kag ginkuha ni Jose ang
bangkay kag ginsamburan
niya ini sang isa ka
malimpyo nga tela nga
lino. Kag ginbutang niya
sa iya kaugalingon nga
lulobngan, nga bag-o
lang ginguhab sa bato.
Dayon ginpaligid niya ang
isa ka daku nga bato sa
puwertahan sa pagtakop
sang lulobngan kag
naglakat.”

☞ Naga-kaput bala
ako sa akon pagtuo
sa mga tinion nga
may pagtilaw sa
pangabuhi?

XIV
Pagkabanhaw

Mateo 28:6
“Wala sia diri. Kay
tungod nabanhaw sia
suno sa iya ginsiling. Dali
kamo diri, kag tan-awa
ninyo ang duog nga
ginpahamyangan sa
Ginoo.”

☞ Ano bala kadalum
ang akon pagtuo
sa Diyos nga
nabanhaw liwat?

Epilogo

Ang Yaman at Mga Hamon ng Katekistang-Lingkod

***Antabayanan ang laman ng bahaging ito na isasapubliko online kapag ang texto ay handa nang ibahagi.

MGA TAGASALIN

BIKOL

- **Erlinda Balaora**, katekista mula sa *Diyosesis ng Sorsogon*.
- **Ma. Danielle Villena**, nag-aral ng Sosalohiya sa *University of Santo Tomas*, at multimedia officer ng *NCS 2021: PARI Project*.

BISAYA at HILIGAYNON

- **Fr. Nelson S. Plohimon, OAR**, lider-kateketikal mula sa *Archdiocese of Cebu*.

BISAYA

- **Ma. Cecilia L. Balajadia**, katekista, guro ng Teolohiya sa *Institute of Religion* at research associate ng *NCS 2021: PARI Project* sa ilalim ng *Research Center for Social Sciences and Education (RCSSD)* ng *University of Santo Tomas*.
- **Msgr. Maximo Sarno**, lider-kateketikal mula sa *Archdiocese of Davao*.

HILIGAYNON

- **Ray Anthony Bofill**, dalubhasa sa Sikolohiya at guro ng Teolohiya ng *Senior High – University of Santo Tomas*.
- **Cynthia P. Tendencia**, katekista sa Pilipinas at sa Brunei, isang eksperto sa edukasyon, at ngayon ay retirado sa Halifax, Nova Scotia, Canada.

IBANAG at ILOCANO

- **Fr. Carlos C. Villanueva**, lider-kateketikal at tagapayo ng mga katekista sa *Diyosesis ng Ilagan*.

ILOCANO

- **Florence C. Navidad**, eksperto sa larangan ng edukasyon at kalusugan, guro sa *Faculty of Pharmacy* at research associate ng *NCS 2021: PARI Project* sa ilalim ng *RCSSD* ng *University of Santo Tomas*.

- **Rolando O. Dela Cruz**, guro, nagpapakadalubhasa sa larangan ng edukasyon sa *Cagayan State University*, at sa kabila ng pagiging bulag, nag-volunteer para magsalin ng mga tulang-pananaliksik.

KAMPANGANGAN

- **Charles Henry C. Espiritu**, guro at lider-kateketikal ng *Arkidiyosesis ng Pampanga*.

PANGASINAN

- **Norma Villapa**, naging katekista sa *Arkidiyosesis ng Lingayen-Dagupan*.
- **Corazon Targa**, naging katekista sa *Arkidiyosesis ng Lingayen-Dagupan*.

WARAY

- **Ma. Joselyn Año-Cabato**, guro sa pampublikong paaralan at tumutulong sa mga katekista sa *Diyosesis ng Borlongan*.
- **Gloria Año-Oray**, principal sa pampublikong paaralan at lider-kateketikal sa *Diyosesis ng Borlongan*.

ENGLISH

- **Luciana L. Urquiola**, eksperto sa wikang English at guro sa *Faculty of Arts and Letters, University of Santo Tomas*.
- **Jeanette P. Grajo**, eksperto sa wikang English at guro sa *Faculty of Arts and Letters, University of Santo Tomas*.

ESPAÑOL

- **Abigail T. Pagalilauan**, eksperto sa wikang-Español at guro sa *Faculty of Arts and Letters, University of Santo Tomas*.

"Ito po ang aking paanyaya sa lahat nang mabibigyan ng pagkakataong basahin at pagnilayan ang librong ito, ang koleksyon ng mga tulang- pananaliksik hango sa mga datos ng buhay ng mga katekista batay sa NCS 2016-2018 na sinulat ni Dr. Clarence M. Batan na mula sa Filipino ay isinalin sa sampung wika.

Tunay ngang maituturing na kayamanan ng ating Simbahan ang mga Katekista, kaya mabuti pong ipagkaloob natin sa kanila ang tamang pagpapahalaga, pagkilala at paggalang. Mabuhay po ang ating mga katekista sa buong Pilipinas!

Nawa'y sa bawat tulang inyong mababasa, isang dasal din ang inyong masambit – para sa ating mga katekista, para sa ating Simbahang Katoliko.

Pagpalain tayong lahat ng Poong Maykapal kasama ng ating Mahal na Inang Maria, Amen."

Hango sa Paanyaya: Kwentong Katekista
ni Bishop Roberto C. "Bobet" Mallari, DD
Chair, CBCP-ECCCE
Bishop, Diocese of San Jose de Nueva Ecija

TUNGKOL SA MAY-AKDA

Clarence M. Batan, isang sociologist sa larangan ng kabataan, edukasyon, trabaho, at Katolisismo, partikular sa larangan ng *catechetical ministry*. Naging *research director*, kasalukuyang Propesor sa Sosyolohiya at *Coordinator* ng *Department of Sociology* sa *Faculty of Arts and Letters, University of Santo Tomas*; naging *Project Lead* ng *National Catechetical Study (NCS) 2016-2018*, at ngayon, *Principal Investigator* ng *National Catechetical Study (NCS) 2021: Pastoral Action Research and Intervention (PARI) Project*. Isang tagahanga ng mga katekistang Pilipino ng Simbahang Katoliko.